

Roland M-5000 gebruikers aan het woord:

'Insights van een outsider'

Ozark Henry en Hooverphonic zijn twee Belgische acts die gebruikmaken van de Roland M-5000 digitale mixer. Voor AV & Entertainment Magazine leggen FOH-engineers Tom Janssen en Bernard Viellevoye graag uit waarom.

Het digitale mixerlandschap is de afgelopen jaren fel geëvolueerd en wordt gedomineerd door de traditionele merken die iedereen kent, waardeert en (al dan niet) vertrouwt. Een van de pioniers in digitale stage-blokken en mengtafels, Roland, heeft van zijn inspanningen nooit echt de vruchten kunnen plukken, hoewel het bij de eerste merken hoorde die begin jaren '70 een volledige PA-installatie bestaande uit luidsprekers, versterkers en een destijds nog analoge mengtafel op de markt bracht. Door de focus echter tel-

kens weer meer op de MI-markt te leggen, bleven het echte succes en de erkenning in dat segment uit.

ANDERE STANDAARDEN

Begin jaren '90, toen je in de studiowereld duidelijk de splitsing zag ontstaan tussen dedicated hardware recorders (tape of disk) enerzijds en de vanuit Soundtools naar protocols geëvolueerde software en TDM-systemen anderzijds, ging Roland ook hier eerst de Pro-tour op met de DM-80-8/4 en zijn remote, fader-unit en software en later de all-in-one DM-800. Deze werd uiteindelijk opgevolgd door het grootste succes in harddiskrecording 'ever', de VS-880 en al zijn spin-off's: VS-1680,1880 en tot slot de VS-2480 waarbij men voor het eerst met gemotoriseerde faders kon werken en third party plugins kon gebruiken naast interne standaard DSP van uiterst degeleijkte kwaliteit. Vanuit deze hoek werd toen al gewerkt aan het concept van een digitaal mixer-blok, verbonden via een dubbele AES kabel naar een digitale remote-tafel. Het VM-7000 systeem had technologisch best een voorsprong op andere systemen, maar ook toen al koos de markt voor andere standaarden en bleef het een oplossing voor de happy few. Nog altijd kom je ze geregeld tegen en hun gebruikers blijven het nog steeds een goed klinkende betrouwbare tafel vinden.

O.H.R.C.A.

Nadat men met een volledige reeks digitale snakes en een eigen REAC-protocol de conversiestandaard naar 24-bit/96kHz bracht, volgden ook nieuwe tafels (M-400/480/300/380/200) die weliswaar slechts tot 48kHz konden gebruik maken van deze uiterst goed klinkende converters, maar dat was slechts tot men anderhalf jaar geleden plots met het ondertussen gekende O.H.R.C.A concept op de proppen kwam. Een systeem dat open is (REAC/WAVES/DANTE/MADI/SDI etc.), High Resolution (44,1/48/96kHz) én de gebruiker toegang geeft tot een volledig configureerbare architectuur. Daarbij kan je naast de 128 vrij toe te wijzen DSP-blokken honderden tie-lines verbinden en het geheel via 72-bit floating point mix bussen goed klinkend digitaal en/of analoog tot in de versterkers brengen. Een centrale monster FPGA, omringd door een zevental Roland ESC-dsp's garanderen een stabiel en snel draaiend systeem dat dus niet op Windows is gebaseerd en al na zestien seconden standby is en continu kan worden bij-geconfigureerd, zonder dat de audio wegvalt of er een nieuw project dient te worden gemaakt. Belofte maakt schuld, dus leggen we onze oren te luister bij enkele bands die de tafel ondertussen gebruiken en spreken over hun bevindingen en ervaringen. Met de lokale hoofdzetel gelegen in België steken we ons licht op bij spraakmakende bands als Hooverphonic en Ozark Henry.

BIJZONDER

De band Hooverphonic viert dit jaar zijn twintigjarig jubileum en kreeg wereldfaam kort na de release van haar eerste album 'A new Stereophonic Sound Spectacular' in 1996. Het nummer '2 Wicky' stond overall in de hitlijsten en zit in het geheugen gebeiteld van menig muzikliefhebber. Sindsdien regen stichter Alex Callier en Raymond Geerts samen met toenmalige vocaliste Geike Arnaert de hits aan elkaar. Hoewel men ondertussen enkele vocalisten verder is, is er aan het concept van de band niets veranderd. Hoewel geëvolueerd, houdt men toch vast aan een bijzondere manier van 'live' spelen. De band toert ondertussen met een 30-koppig gezelschap waaronder een strijkersensemble van 10 man en een 7-koppige band. Niet meteen materie voor je alledaagse festival, maar

dat is dan buiten de M-5000 gerekend, hiermee lukt het immers perfect.

FENOMENAAL

We spreken met Tom Janssen, FOH-engineer en geen onbekende in de scene van de betere geluidstechnici. Op de vraag waarom men voor deze tafel koos komen de eerste troeven al meteen op tafel. "Met deze band willen we live brengen wat we in de studio doen, en daar ligt de lat bijzonder hoog", geeft hij aan. Dat men voordien telkens weer voor analoge desks koos, heeft te maken met de hoge eisen van Alex Callier, die alle finesses van elke instrument en elke muzikant wil horen, zowel FOH alsook in zijn eigen in-ear mix. Callier: "De M-5000 is voor mij de eerste digitale tafel die dit toelaat." En Janssen vervolgt: "Je zit als muzikant in een zetel, hoort een warm, evenwichtig en goed gespreid geluid dat de kwaliteit van onze muziek nog meer tot z'n recht brengt, ongeacht de akoestische omstandigheden waarin we werken. Alle tools zijn aanwezig en de manier waarmee we

bij 96kHz REAC, Dante, Madi, Waves en USB audio zonder glitches of moeilijke boot-routines nu al een heel seizoen probleemloos digitaal tot bij de speakers krijgen, is fenomenaal goed."

LOGISCH

Ook de werkbaarheid is volgens Janssen heel belangrijk: "Wij kunnen met dit systeem binnen twintig minuten change-overs doen op festivals, wat vroeger ondenkbaar was. Onze set bestaat uit twee M-5000 desks, 2 x S-2416 input-racks en dan nog nog Dante, Madi en extra REAC kaart. De drummer stuurt de backingtracks aan die vanuit zijn laptop via Dante in de monitortafel terecht komen en dan vervolgens via Tie-lines doorgestuurd worden naar de FOH. Die Patch Matrix is zo logisch en snel te veranderen dat we nooit een gebruiksaanwijzing nodig hebben gehad. Via het Dante netwerk kunnen we indien nodig ook gelijk naar inhouse-systemen en blijven dan digitaal tot op het laatste moment. Hoe minder conversies, hoe beter." Zowel Raymond Geerts als

Hooverphonic

FABER
AUDIOVISUALS
NEP Live Events

Amsterdam Music Festival

Leverancier LED videoschermen: **Faber Audiovisuals**
In opdracht van: **Backbone international, Alda events en ID&T**
Foto: **Jorrit Lousberg**

Faber Audiovisuals

www.faberaudiovisuals.nl

T. 0518 40 16 29

**IF YOU CAN
IMAGINE IT,
WE CAN
BUILD IT.**

STAGECO
NEDERLAND B.V.

WWW.STAGECO.COM

Tel.: +31 573 25 63 02

Fax.: +31 573 25 60 62

info.nederland@stageco.com

**Concert stages
in all sizes,
temporary structures
for every event.**

zanger-gitarist Pieter Peirsman gebruikt een Eleven-rack van Avid, welke via AES naar de S-2416's gaan, immers hebben die elk nog's 4 x digitale IO aan de achterkant via een D-sub connector. "Vanuit de scene-recall sturen we dan naast de data voor de audio meteen ook de program changes naar die apparaten die dat nodig hebben, zodat we de 'human error factor' minimaliseren. De rest van de bronnen gaat analoog in de racks en wordt dan via Tie-lines over REAC gedeeld met de front-desk. Leuke hieraan is dat je per kanaal kan kiezen waar je die aftakt en we kozen voor REAC omdat het de laagste latency heeft en bij 96kHz toch nog 40 kanalen heen en terugstuurt per lijn, dan kom ik aan de FOH met 80-IO zeker toe. Onlangs in Brussel gingen we 150 meter via CAT-5 via een repeater en het systeem gaf geen kik."

VERTROUWEN

"Ook al heeft de tafel slechts één groot touch-screen, ik kan via de ipad draadloos werken of nog beter, via de editor (OSX & Windows) mijn interne en externe scher-

men bouwen zoals ik het wil, waarbij ik zelfs delen van de software 'uit' het basis scherm kan trekken en window-sets kan wegschrijven die me op elk moment alle informatie live geven waar ik ook ben", gaat Janssen verder. "De monitordesk is

"Ik zag alleen nog blij gezichten op het podium."

het hart van de patch in deze opstelling en tevens master voor de digitale clock. Naar de FOH gaan we dan via twee Reac connecties die we dan ook nog redundant kunnen maken als we dit willen. Voor we daartoe komen gaan we door R-1000 multi-track recorders die we dan ook gelijk kunnen gebruiken voor virtuele soundchecks, al neem ik die de laatste tijd al niet meer mee. Ik vertrouw immers op het systeem en kan telkens weer mijn mix neerzetten, zoals Alex en Raymond die van mij verwachten."

Het gebruik van de tafel is eenvoudig en erg logisch, de mogelijkheid om fader-blokken te isoleren, te kunnen werken met kleuren en het systeem volledig naar mijn hand te zetten is natuurlijk ook een geheel andere ervaring dan je aan te moeten passen aan een voorgegeven structuur en manier van werken. "Hier kan ik zelfs mijn channel editor zelf bouwen en bepalen of parameters voor één of elke geselecteerde kanaal/bus worden aangesproken. Men geeft zelfs in het scherm de mogelijkheid om de teksten te personaliseren."

GEMOEDSRUST

Aan de monitordesk vinden we Bernard Viellevoye van het Waverse bedrijf Arto. Hij is een Innovason-adept die toch duidelijk geniet van de M-5000. "De aanpassingsperiode was erg kort en toen ik de tafel naar mijn hand had gezet zag ik alleen nog blij gezichten op het podium." Het systeem biedt wel vijf verschillende manieren om snel een monitor-mix neer te zetten. Enerzijds kan je op dit systeem elke manier van werken terugvin-

CHRISTIE®

ONGEKENDE PRESTATIES
TEGEN EEN ONGEKEND
LAGE PRIJS!

**Vraag een gratis
demonstratie aan.**

Christie projectoren bieden een oplossing voor alle wensen op projectiegebied. Van mega-evenement tot kleine ruimte en vaak voor een **verrassend scherpe prijs**.

Rolight

053 432 06 44 • rolight.nl/christie

den die op de markt wordt gehanteerd, touch&turn, dedicated knobs, channel editors, touchscreen etc. En anderzijds kan ik zowel erg snel één bron naar alle auxen op de faders gooien of op een drietal manieren alle bronnen naar één bepaalde aux mixen. Viellevoye: "Alle functies zoals spill-DCA etc. zijn uiteraard voorhanden, twee monitor en solo-bussen dus ik mis niets. Via de drie talkback knoppen kan ik snel met crew, FOH of musici communiceren dus ook daar zit ik comfortabel. Als ik dan toch een punt van kritiek moet geven.... De scene-recalls zouden wat sneller mogen zijn, maar daar wordt aan gewerkt, hoorde ik. Een en ander heeft natuurlijk te maken met de configureerbare architectuur van dit systeem, hetgeen recalls dan ook complexer maakt, dus ik kijk uit naar de verdere ontwikkeling. Let wel, je hebt het hier over een systeem dat meer kan en beter klinkt dan systemen waarvoor men al snel het viervoudige betaalt en waar je bovendien niet met dergelijke gemoedsrust aan je job begint! Het is en blijft top, al ziet het er soms raar uit om als headliner met de M-5000 voor de tafel van het voorprogramma te staan welke je niet alleen snel even in je auto tilt."

OZARK HENRY

Wat later lopen we binnen in 'De Mol', het cultureel centrum van Lier, waar Tom Janssen dit maal achter een M-5000C zit. Op het podium geen Hooverphonic maar wel Piet Goddaer a.k.a. Ozark Henry. 'Andere setup, andere band, heb je hier om dezelfde reden voor deze tafel gekozen?', vragen we Janssen. "Ik werk graag op deze tafel en stel me bij elke band de vraag hoe ik het met dit systeem bij hen zou aanpakken. Tuurlijk kan het met een andere tafel ook, maar de klank van deze combi is toch echt wel buitengewoon. In deze theatertour van Piet spelen we met een kleine bezetting, vier prachtige strijkers van het NOB-orkest, digitale piano en drie kanalen zang + nog een melodica hier en daar. Ik koos voor de S-40003208 als pre-amp rack en de kleinere M-5000C als tafel. De pre-amps zijn gewoon top, klinken warm, zijn extreem stil en ik moet weinig kleuren om een mooi gebalanceerd geluid te krijgen. Aangezien ik niet meer dan negen kanalen hoeft te mixen, heb ik aan de twintig faders meer dan genoeg. Alles wat ik nodig heb bracht ik naar een user-layer. Ik hoef dus zelf

niet te schuiven, en dat terwijl ik nog de monitors kan doen vanuit de zaal. Of het monitors zijn of in-ears, met de dynamic EQ's, en 32 grafische (om te vormen telkens naar 8-band parametrische), ik kan snel ingrijpen en vergis me nooit. Via de assignable-knobs kan ik macro's oproepen die gelijk een sends-on-fader activeren, de juiste monitorbus oproept en de volledige mix op die faders gooit die ik hiervoor wil gebruiken. Ik gebruik alleen de interne effecten en dynamics en het klinkt gewoon vet."

KLANKPURIST

Piet Goddaer is volgens Janssen een klankpurist die extreem gebruik maakt van klanknuances en die gaan bij veel digitale tafels verloren door een verkeerd gebruik van of gebrek aan gain én digitale trim. "Ik kan door het juist inregelen van de analoge gain de convertoren maximaal benutten, tot 24-bit digitaliseren waarna ik via de digitale gain de attenuatus tot een niveau breng waarop ik toch de hele

faderafstand kan blijven gebruiken zonder dat het systeem over zijn nek gaat. Bij een groot aantal te mixen kanalen ga ik dan nog de master-bus analoog trimmen, waardoor ik ook hier meteen merk hoe die 72-bit mix-bussen een transparante klank voortbrengen zowel dynamisch als qua spectrum." Piet Goddaer is er blij mee: "Ik stond versteld van hoe goed dit klinkt als ik tijdens repetities door de zaal loop en ook op het podium heb ik alle ruimte - dynamisch én harmonisch - die ik nodig heb en kan ik er, net als in de studio, mee spelen."

Meer info via <http://proav.roland.com> of peter.schreurs@roland.com